

Do módy
prišli
elektrobicykle

str. 2

Vyštudovala
právo, vydala sa
za turka...

str. 5

Športovec roka
nášho mesta
razí japonskú...

str. 8

Spišský

PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

1 apríl 2017

KAUZA VEREJNÉ OSVETLENIE

Zdalo sa, že o verejnom osvetlení a jeho financovaní sa už napísalo a povedalo všetko. Že nič nové sa v tomto prípade už objaviť nemôže. Omyl. Objavilo.

Poslanci, zástupcovia nás občanov, dostali do rúk materiál, v ktorom mesto navrhuje 2. etapu modernizácie a rekonštrukcie verejného osvetlenia. Cena? 2,4 milióna eur. Mesto tento návrh zdôvodňuje tak, že sa ukázala potreba zvýšiť

počet lúčov, aby bolo zabezpečené dostatočné osvetlenie. Tento argument je absolútne v poriadku, veď odkedy sa o verejné osvetlenie (za naše peniaze) stará súkromná firma, svetla na našich uliciach viditeľne ubudlo. Oveľa menej pochopiteľné

ale je, že za nápravu musíme znovu (a poriadne) platiť. Veď dodávateľ služby sa v pôvodnej zmluve zaviazal zabezpečiť funkčnosť, modernizáciu i celú prevádzku verejného osvetlenia v našom meste. Predstavte si situáciu, že v obchode

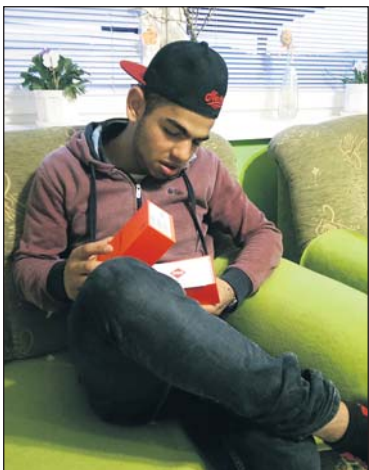
si chcete kúpiť topánky. Predavač za nich chce 50 eur. Zaplatíte a odnesiete si ich domov. Tam zistíte, vám zabalil dve ľavé topánky. Odnesiete ich späť, ale v obchode vám predavač povie, že za výmenu jednej

pokračovanie na str. 2

AJ Z „DOMOVÁKOV“ RASTÚ ÚSPEŠNÍ ĽUDIA

Ľudia, ktorým nebolo dopriať vyrastať vo fungujúcej biologickej rodine, sa v detskom domove dokázali popasovať so svojou ťažkou situáciou. A dnes sú z nich uvedomelí, úspešní mladí ľudia s vlastnými rodinami.

Aj vďaka svetlým príkladom môžeme povedať, že tieto domovy, a najmä ľudia pracujúci v „decákoch“, majú pre našu spoločnosť zmysel. Jeden z nich, ktorý sa stará aj o deti z nášho mesta, funguje v Spišských Vlachoch. Novovešťan Martin, odchovanec z detského domova je dnes vzorný zodpovedný pracujúci človek. O Martina a jeho súrodencov rodičia, ani príbuzní, nejavili záujem. Riaditeľka detského domova v Spišských Vlachoch, Martina Suchá spomína: „Deti u nás postupne dospievali. Prechádzali búr-

livými obdobiami a ani sami sme neverili, že budú v dospelosti žiť čestný život.“ Martin sa vyučil v odbore čašníka, pracuje v novoveskej reštaurácii. „Zamestnávateľ i zákazníci boli spokojní, my samozrejme tiež. Snažil sa a mal prácu, kde sa cítil užitočný. Jeho vtedajší kolegovia v tej dobe ani netušili, ako výrazne ho pozitívne ovplyvnili. Už len tým, že ho prijali medzi seba,“ prezradila riaditeľka. Martin má v Spišskej Novej Vsi aj druhú prácu. Budúcim svokrovcom pomáha podnikáť. Pani Suchá ho sleduje s veľkou

pokračovanie na str. 2

TAKTO TO VIDÍM JA

Poviem vám pravdu: Skoro som vyskočil z kože, keď som zistil, že príbeh nášho verejného osvetlenia, jeho modernizácia a rekonštrukcia, je príbehom (zatiaľ) nekonečným. Ako rozprávkový lietajúci pes Falco k nám poslancom priletela správa o 2. etape týchto prác. Na rokovaní Mestského zastupiteľstva nás mestskí úradníci postavili pred hotovú vec - schváliť na verejné osvetlenie ďalších 2,4 milióna eur. Poďme ale pekne po poriadku. Už schvaľovanie prvej koncesie (vtedy sme ani netušili, že nebude jedinou) bolo neštandardné. Materiál, ktorý mal hovoriť o využití investície za

pokračovanie na str. 2

Kauza verejné osvetlenie...
dokončenie zo str. 1

Iavej za pravú topánku zaplatíte ešte 25 eur. Nuž, ukážte mi hlupáka, ktorý by s tým súhlasil. Ja ich poznám hneď 10. Sú nimi poslanci, ktorý návrh ďalšej zmluvy o modernizácii a rekonštrukcii verejného osvetlenia schválili. 9 boli proti, ale v neúprosnej poslaneckej matematike je to málo. O finančných dopadoch na rozpočet mesta píšeme na inom mieste nášho Patriota. A vôbec nie sú zanedbateľné. Takýto postup mesta skôr vzbudzuje dohady, špekulácie a podozrenia. Keď sa pri prvom schvaľovaní licencie na verejné osvetlenie (pred rokom a pol) poslanec Jozef Gonda opýtal, či rozsah rekonštrukcie a suma 4,9 milióna sú konečné, dostal odpoveď, že boli stanovené auditom celého verejného osvetlenia a z neho boli stanovené nutné práce aj prostriedky na ne. Vrcholíni mestskí úradníci, ktorí mu to povedali, ale už vtedy museli tušiť (a mať pripravenú aj 2.etapu rekonštrukcie), že na verejné osvetlenie vysolia ešte peknú kôpku peňazí. Za

všetky dôkazy aspoň jeden. V Novoveskej Hute, v rámci 1. etapy rekonštrukcie, postavili nové kandelábre, ale lampy na ne nedali. Tie sú súčasťou pokračovania prác na verejnom osvetlení, za ktoré chce držiteľ licencie ďalších 2,4 milióna eur. Celkom nás toto huncútstvo mocných bude stáť 7,3 milióna eur. Kým sa o verejné osvetlenie staralo mesto, minuli sme za 10 rokov menej ako polovicu tejto sumy. Viac než 3 milióny eur navyše, to by bolo v korunách 100 miliónov. Mne, a verím, že aj vám, milí čitatelia, pripadá táto suma dostatočne vysoká na to, aby som proti spôsobu jej využitia neprotestoval. Podobne ako 9 poslanci, ktorí za realizáciu 2.etapy rekonštrukcie a modernizácie verejného osvetlenia v Spišskej Novej Vsi nehlasovali. 10 poslanci z Koaličného klubu by nám mohli vysvetliť svoje pohnútky, prečo podporili také nehospodárne vyťahovanie peňazí z mestského rozpočtu. Podľa mňa to dostali príkazom od straneckej verchušky a názor ich voličov ich pri hlasovaní absolútne nezaujima.

Poslanci, ktorí hlasovali za:	Poslanci, ktorí hlasovali proti, alebo sa zdržali:
Michal Beharka	Rastislav Javorský
Janka Brziaková	Adnan Akram
Marián Bubeník	Daniela Antalová
Dávid Demečko	Andrej Cpin
Michal Demečko	Igor Geletka
Lea Grečková	Jozef Gonda
Vladimír Jančík	Valter Retter
Jozef Kačenga	Ľubomír Vaic
Vasil Kolesár	Zuzana Záborská
Ondrej Majerník	

DO MÓDY PRIŠLI ELEKTROBICYKLE
Do sedla vracajú staršie ročníky a rekreačných cyklistov

Namakaný cyklista navlečený do elastického dresu sa cíti pánom cesty na dvoch kolesách. Z pohody ho však vyruší skupinka rekreačných vysmiatych jazdcov, ktorí mu ukážu chrbát. V zadýchanom borcovi kypí žľž. I takúto podobu má stretnutie klasického cyklistu s nadšencami elektrických bicyklov.

Vo vrcholovom športe nemajú elektrobicykle čo hľadať. Ale pre masových vyznávačov jazdy krajinou na dvoch kolesách sú pomôckou, o ktorej celé generácie ich predchodcov iba snivali. V predajni Bicykle Schwabik na Zimnej ulici zvyknú hovoriť, že elektrobicykel je cyklistika na druhú. „Ak

niekto doteraz chodil len na prvý kopec za domom, oteraz môže ísť aj na druhý kopec, na vzdialenejší výhľad, či jazero,“ vysvetlil majiteľ predajne, Johann Alexander Konrad Schwabik. Ale aj pri elektrobicykloch platí staré známe - „Bez práce nie sú koláče.“ Nie je to moped, ktorý jazdí na stlačenie gombíka. Na to, aby cyklistovi elektromotor pomohol, musí jazdec šliapnuť do pedálov. „Elektropohon podporuje jazdca do rýchlosti 25 km za hodinu. Potom sa dopomoc vypne. Ak chce cyklista ešte pridávať, tak len intenzívnejším šliapaním do pedálov,“ upozornil pán Johann. A dodáva, že s elektrobicyklom sa môže vyblázniť prakticky ktokoľvek a kdekoľvek. „Výhodou je, že vracia do sedla staršie ročníky, alebo vyrovnáva rýchlosť viacerých jazdcov s odlišnou výkonnosťou. Na spoločný výlet si tak môže vyraziť trénovaný manžel s manželkou, ktorá by mu na konvenčnom (klasickom) bicykli nestihala. Mestský typ elektrobicykla sa dá využiť na

Aj z „domovákov“...

dokončenie zo str. 1
spokojnosťou: „Sme s ním v kontakte. Máme radosť, že sa mu darí a žije plnohodnotný a slušný život.“
Mladí ľudia môžu zostať v detskom domove maximálne do 25-ky. Potom sa musia o seba postarať sami. S výbavou schopností, ktoré získali v domove. Riaditeľka zo Spišských Vlách rekapituluje: „Náš najstarší mladý dospelý mal takmer 20 rokov. Za 10 rokov, čo funguje náš detský domov od nás odišlo 60 mladých dospelých „domovákov“.
Ďalší z vedúcich zamestnancov Marek Džugas vie, že na mladých ľudí po „odstrihnutí“ sa z detského domova čaká veľa nástrah. „Žiaľ, máme

Takto to vidím...

dokončenie zo str. 1
takmer 5 miliónov eur sme dostali len 2 dni pred rokovaním a bol plný chýb. Mesto pritom rozhodlo, že firma, ktorá to bude robiť nevzišla s klasického výberového konania, ale iba z tzv. rokovacieho konania. To znamená, že si pozvali niekoľko firiem, ktoré priamo oslovili a dohodli sa s nimi. Už to je zvláštne pri tak vysokej sume. Zákon to dovoľuje, ale transparentnosť a fair-play dostali poriadne zaucho. Chceli sme preto materiál odročiť a rokovať o ňom (po jeho doplnení) neskôr. Kolegovia z koalície nás ale tradične prevancovali a zahlasovali za takto zle pripravenú licenciu. Zákon to dovoľuje, ale takéto podlimitné zakázky sú zdrojom špekulácií o ich čistote. Jedinou útechou pre nás, ktorí sme takúto licenciu nepodporili bol zmluvný záväzok firmy, že zrekonštruujú všetky

i prípady, keď sa mladí dospelí po odchode z detského domova stanú obeťami ľudí, ktorí ich chcú oklamať, zneužiť, či obráť o peniaze. Stalo sa, že sa k nám vrátilo dievča, ktoré žilo určitý čas v rodine známych. Prestala si s nimi rozumieť, vyhodili ju na ulicu. Dievčine sme potom zabezpečili aspoň ubytovanie v jednom z domov na pol ceste.“
Kvalitná príprava na osamostatnenie dáva odchovancom veľa. „Často prežívajú neistotu, akú zažili v detstve. Niektorí majú zase veľké ideály, nereálne očakávania, vysoké nároky, hlavne materiálne - na bývanie, osobné vybavenie, oblečenie, výpočtovú techniku, a to aj napriek tomu, že ich vedieme k budovaniu skutočných

hodnôt. Po krátkom čase v reálnom svete sa často naši odchovanci vracajú k nám s tým, že sme mali pravdu,“ dodala na záver Martina Suchá. -sim-

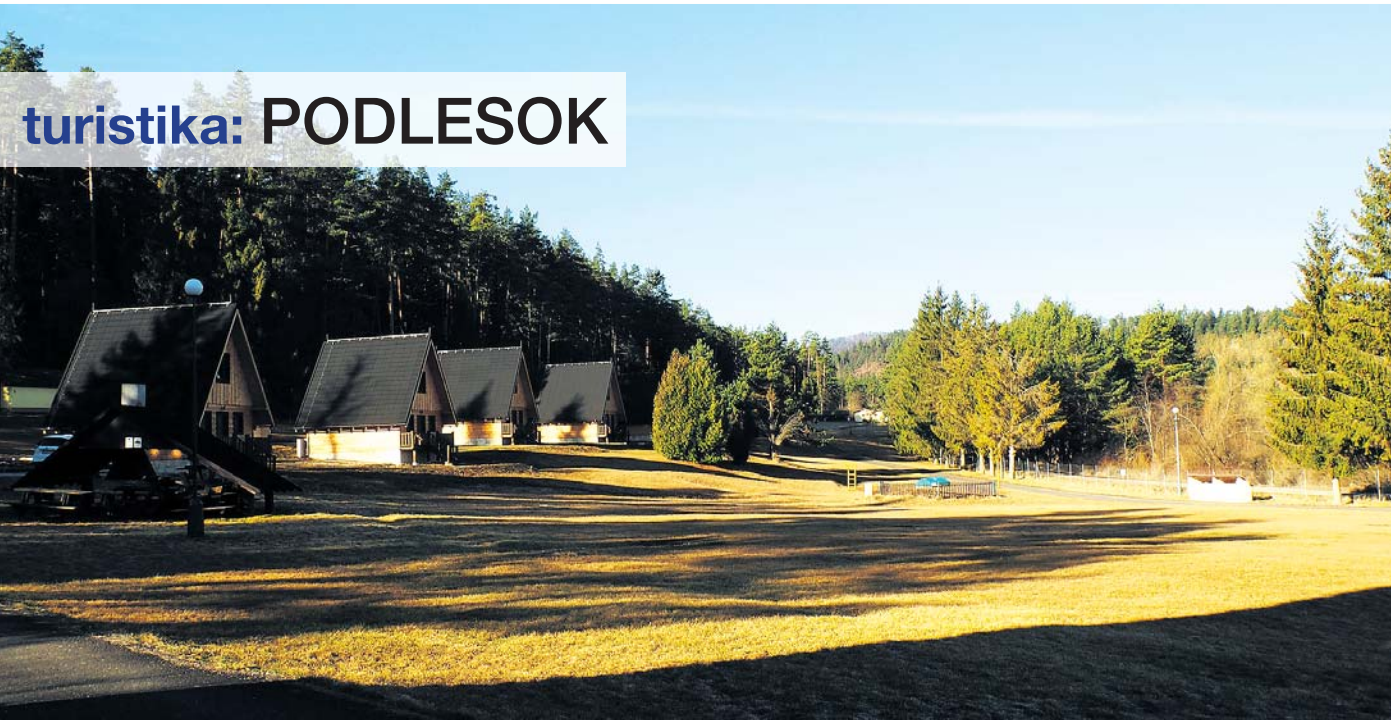
svetlá v meste. A tak sa rekonštrukcia začala. Ako? Všetci sme to videli. Či skôr nevideli. Výsledok: - výhodou je, že vidíme aj v centre mesta nočnú oblohu plnú hviezd, - nevýhodou, jednou z viacerých, je, že na niektorých miestach si nevidíme ani pod nohy. A potom prišlo spomínané prekvapenie. V programe na mestské zastupiteľstvo sme našli druhú etapu verejného osvetlenia. Áno toho osvetlenia, ktoré malo byť už opravené komplet. Teraz zistili, že sa pomýlili. A žiadajú nás ďalších 2 391 600,- EUR. ZA ČO? Veď nám vtedy tvrdili, že... Ale to už neplatí. Nie sme naivní, aby sme argument o omyle prijali. Skôr si myslíme, že niekto pravdepodobne porušil zákon keď rozdelil zakazku na dve časti. Ak sa to potvrdí, tak MESTO môže dostať pokutu do výšky 360 tisíc eur. A kto ju zaplatí? My všetci. Zopár čísel na záver. Pred rekonštruk-

ciou sme za osvetlenie ročne platili priemerne 404 tisíc eur. Teraz budeme 10 rokov platiť 732 tisíc eur. ROZDIEL 328 tisíc eur.
Keď budeme chcieť najbližších 10 rokov opraviť napr. lavičky, detské ihriská, alebo budete chcieť napr. častejšie pokosiť, upratať, odhrnúť sneh, tak bude asi častá odpoveď: „nie sú peniaze“. Vtedy si treba spomenúť na tých ktorým za to vďačíme.
Najprv som chcel písať o zlodejine. O okradnutí nášho mesta, nás všetkých, ktorí tu bývame. O zlodejine, ktorá sa podarila vďaka 10 poslancom, ktorí za to hlasovali na zastupiteľstve. Nie nevedomky, „lebo nemali informácie“. Ale s plným vedomím čo činia. Zamýšľam sa aj nad tým, aký je dôvod, že je niekto ochotný takto riskovať, takto zavádzať a tak všetko tajiť. Odpovedzte si sami.
Rastislav Javorský

mienok. Moderné stroje sú vybavené baterkami s výkonom 500 watthodín, ktoré v ideálnych podmienkach „pomáhajú“ aj dvesto kilometrov,“ Ak sa vám v teréne baterka vybije, za pomoci nabíjacieho kábla a zdroja elektriny jej bez problémov znovu dáte šťavu. Na Slovensku už funguje niekoľko bezplatných nabíjacích staníc, na ktoré si netreba nosiť ani vlastnú nabíjačku. Nabíjacie stanice na Spiši sú ale ešte v plienkach. Počet elektrobicyklov stúpa, bolo by fajn, keby sme nabíjacie stanice mali aj v našom regióne. Pre životnosť batérie je veľmi dôležité správne zaobchádzanie. „Máme zákazníkov, ktorí používajú pôvodné

batérie aj päť rokov a stále fungujú. Sú však a ľudia, ktorí batériu zlikvidujú za pár mesiacov tým, že ju napríklad pred zimou vybijú a na nabíjanie si spomenú až na jar, keď je baterka KO,“ hovorí predajca o najčastejších chybách.
Na trhu sú rôzne druhy elektrických verzií bicyklov. Od mestských cez univerzálne, crossové a trekkingové, až po viaceré kategórie horských e-biklov, či už s pevným rámom, alebo celoodpružené. Nie je to malá investícia pre bežnú rodinu, ale určite investícia, ktorá, okrem zdravia, prinesie aj nové zážitky.
-sim-

turistika: **PODLESOK**

Turistické centrum Podlesok sa od ostatných, ktoré sú v Slovenskom raji (a ktoré som vám doteraz postupne predstavil) diametrálne odlišuje. Samotné stredisko, ležiace v susedstve obce HRABUŠICE, pod ktorú aj starostlivosťou patrí, je najzápadnejším centrom Slovenského raja a je ideálnym východiskom pre turistiku k vodopádom a do tiesňav tohto Národného parku. Čo ho ale v prvom rade zvyšuje o kategóriu vyššie, je fakt, že tu sa položili základy čohosi, čomu sa odborne hovorí turistický priemysel.

A tomuto sa prispôsobilo nielen myslenie ľudí i stratégia podnikania, ale aj komunikačná politika, prezentovaná cez vizuálnu koncepciu, ktorú si každý návštevník na Podlesku všimne, ako prvú. Podme si teda toto rekreačné stredisko predstaviť z pohľadu bežného návštevníka Slovenského raja. Na Podlesok sa môžete dostať v podstate dvoma spôsobmi. Vlakom do VYDRNÍKA, obce ležiacej na hlavnej železničnej trati Košice-Žilina a odtiaľ pešo po červenej turistickej značke asfaltkou cez Hrabušice, alebo autobusom zo Spišskej Novej Vsi, ktorý v letnom období končí svoju cestu až na HRABUŠICKEJ PÍLE. Samotné stredisko leží na okraji lesov, v nadmorskej výške okolo 560 metrov, temer na sútoku HORNÁDU a VEĽKEJ BIELEJ VODY a sú odtiaľ romantické výhľady jednak do Hornádskej kotliny, s malebnými dedinkami okolo červeno bielych striech gotických kostolíkov, ale aj na celý hrebeň Vysokých Tatier na západnom horizonte cez MAJERE, MARTINKU a REPISKÁ. Hneď za parkoviskom, ktoré sa v lete prenávaly turistov rozširuje na okolité lúky, vás víta pred mostom štylizovaná brána do Slovenského raja a za ňou viacero menších, ale funkčných prevádzok s občerstvením, jedlami, alebo suvenírmi. Viaceré propagačné tabule podávajú ucelený a prehľadný pohľad na možnosti turistiky v blízkom i vzdialenejšom okolí. Široký výber jedál v reštaurácii Rumanka a recepcia s informáciami vás privedú do veľkého a priestranného autocampingu, kde po večeroch, po celodennej turistike, prebieha v sezóne viacero zaujímavých programov a aktivít. A to všetko,

spolu s čarovnou polohou tohto miesta, vytvára základný predpoklad pre spokojného turistu. To, čo ale robí toto stredisko jednotkou v Slovenskom raji, je fakt, že je východiskovým bodom do tiesňav Slovenského raja. V podstate sa z Podlesku môžete vydať dvoma smermi. Na západ, cez priestannú a romantickú dolinu Veľkej bielej vody, ktorá vás cez KOPANEC nakoniec dovedie až ku doline HNILCA, alebo na východ, cez HRDLO HORNÁDU, do najnavštevovanejšieho kaňonu, do PRIELOMU HORNÁDU. A oba cesty stoja za to. Stačí si len vybrať. Asfaltka na Kopanec je ideálnou možnosťou pre cykloturistov i pre autoturistiky, pre peších turistov sú možnosti prekrásnych, ale aj náročných túr do roklín SUCHEJ BELEJ, PIECOK a VEĽKÉHO SOKOLA, alebo cez „trampskú osadu“ Hrabušická píla k zabudnutému jazierku BLAJZLOCH. Pamätajte ale na

to, že tiesňavy, ktoré som vám vymenoval, sú priechodné len proti smeru toku vody, vyžadujú pevnú turistickú obuv a voľné obe nohy i ruky. Inak si cestu okolo padajúcich vôd, po rebríkoch a stúpačkách, užijete len krátko. Všetky tiesňavy vás nakoniec vyvedú pod BYKÁRKU na VEĽKÚ POĽANU, odkiaľ sa môžete lesom po značených chodníkoch vrátiť do svojho domovského Podlesku. Východný smer vašich turistických potuliek vás po asfaltke, cez Ranč Podlesok, privedie až k Hrdlu Hornádu, kde začína dobrodružná cesta okolo rieky po lavičkách, mostíkoch, rebríkoch, stúpačkách a za pomoci reťazí až k východnému centru Slovenského raja, na ČINGOV. Tento 16 kilometrov dlhý kaňon sa od minulého roka dá aj splavovať, na člnoch a kajakoch a tento nový druh športovej turistiky patrí, najmä medzi českými vodákmi, k najzaujímavejším magnetom letných aktivít v Slovenskom raji. Pre tých, ktorí sa rozhodli pre turistiku pešiu, len uvádzam, že cesta naspäť je možná po hrebeni a táto okružná trasa (Podlesok- Čingov a späť) je ideálnym typom pre jednu krásnu celodennú krajinársku turistiku, vo dvojici, či pre celú rodinu. Ostáva pridať, že v blízkosti Podlesku sa nachádza i jedno z najstarších osídlení tunajšieho kraja, ruiny hradu ZELENÁ HORA a že po zelenej turistickej značke sa môžete od Hrdla Hornádu dostať výstupom až na KLÁŠTORISKO a keď si to potom nazad po červenej strihnete okolo VTÁČIEHO HRBU, tak je to tiež jeden z tipov na príjemný okružný výlet západnými partiami Slovenského raja. Takže dovidenia v lete na Podlesku a turistických chodníkoch v jeho okolí !

Michal Buza st.

napísali nám

NIE POLICAJTI ALE VYBERAČI

Nedá mi, aby som nenapísal, čo si myslím o našich mestských policajtoch. Sú tom obyčajní vyberači pokút, bez akýchkoľvek kompetencií. Bol som neraz svedkom toho, ako nedokázali vyriešiť sťažnosti občanov na hlučnosť, znečisťovanie životného prostredia, vandalizmus a pod. Vždy to zdôvodňovali tým, že na to, či ono nemajú kompetencie. A tak ich vidím iba ako zakladajú na autá papuče, dávajú za stierače áut lístky, prevážajú sa po meste a vyberajú pokuty. Chcel by som vidieť, čo majú napísané v štatúte ako pracovnú náplň. V konečnom sú len predĺženou rukou mesta a tak si myslím, že je to mesto, ktoré často zbytočne „šklbe“ svojich občanov. Miesto toho, aby riešilo ich problémy s parkovaním. Pišem pod dojmom nedávnej udalosti. Mám auto a roky si kupujem ročnú parkovaciu známku. Parkovacie miesta pred činziakom nám ale zaberajú autá so značkami LE, GL apod. Keď sa vrátim domov, nemám kde zaparkovať. A tak, spolu s mnohými inými využívame priestor medzi činziakmi, pri garážach. Neslúži na nič, akurát tam po večeroch ľudia pijú, močia a hulákajú. Pri týchto výčinoch som ešte mestských policajtoch zasahovať nevidel. Na okrajoch tejto blatistej plochy zostávajú zbytky trávnik. Nuž a keď tam zaparkujeme autá (pretože miesta pred našimi bytmi sú zapratané), tak okamžite priletí hliadka mestskej polície, fotí si ich a necháva nám za stieračmi papieriky. To znamená, že zaplatíme pokutu. Tie autá nikomu nezavadzajú. Ten trávnik by neobžrala ani suchom sužovaná antilopa, ale naši horliví strážcovia poriadku budú mať čiarky v zázname navyše. Akože niečo robili. Platíme si ich z našich daní a ešte nás pokutujú aj tam kde nemusia. Susedovi, ktorý sa s nimi bavil poradili, že si tam máme na zbytky trávy nasypať kamienky a všetko bude v poriadku. Myslíte si, že sú v poriadku?

Čitateľ Bohuš

šuškanda

Ostave ciest a chodníkov v našom meste sa asi musí iba šuškať. Nahlas tie primerané výrazy slušní ľudia nepoužívajú. A adrenalin im potom ešte dvíhajú aj niektoré rozhodnutia mesta a zvláštne investície do infraštruktúry, akou je napríklad výstavba cyklochodníka. Ten by hoci kde inde dokázali postaviť oveľa lacnejšie a z ušetrených peňazí opraviť chodníky pre chodcov a cesty pre motoristov. Toľko vo všeobecnosti. Podme ku konkrétnym príkladom. Tie sú, konečne, pozitívne. Poslanci Mestského zastupiteľstva schválili masívnu investíciu do opráv mestských ciest a chodníkov. Pre istotu to napíšem veľkým: VŠETCI POSLANCI. Na to si, prosím, spomeňte pred budúcimi voľbami, keď opravy komunikácii bude zdôrazňovať ako svoju zásluhu niektorý z kandidátov (kandidátiek) na primátora. Z peňazí nás všetkých sa budú opravovať celé ulice vďaka podpore hlasov poslancov všetkých politických strán. Nestavia ich primátor, alebo úradníci, ale nami volení POSLANCI! Toľko hádam stačí na pripomenutie, že vlk si občas rád oblečie kožu barana a mnohí ho potom za barana aj považujú. Za schválených 8 miliónov eur by chcelo vedenie mesta stihnúť do najbližších komunálnych volieb opraviť všetky komunikácie, ktorých stav je alarmujúci (Hviezdoslavova ul., Banická ul. apod.), ujde sa aj sídliskám a dokonca nová cesta povedie aj vo Ferčkovciach, popod zlikvidované lyžiarske stredisko. Zatiaľ povedie ku záhradkám, ale vieme, že pozemky si tam kúpilo niekoľko vplyvných podnikateľov a k ich budúcim vilám predsa musí viesť krásna nová cesta. Na rozdiel od ľudí, ktorí si postavili domy na Červenom jarku. Cestu k domom im ani po 4 rokoch nepostavili. Žeby sme rozdeľovali občanov mesta do 2 kategórií?

-lebo-

spišské človečiny: JOZEF

Príbeh tohto Spišiaka, rodáka zo Smižian, mi v mojej hlave znie ako Obrázky z výstavy od Modesta Petroviča Musogorského v podaní legendárnej rockovej kapely Emerson, Lake, Palmer.

Obrázok 1.

Prvé poschodie Okresného národného výboru.

Na dvere s vizitkou Odbor výstavby a územného plánovania, Ing. arch. Jozef Štrauch, klope vyplašený mladík s dlhými masťnými vlasmi a tvárou, na ktorej malými červenými žiarovčikmi svietia acné juvenalis. A potom sa cez vyfintenu sekretárku dostáva po siahodlhých chvíľach čakania do kancelárie, kde za veľkým stolom, zasypaným štósamí papierov, akoby obklopený chaosom, typickým pre socialistické rozostavané sídliská, sedí malý chlapík, s drobnými očami a strniskom ježka na hlave. A s kilometrami sebavedomia, čo sú zavesené ďaleko, v krajine nekonečných možností peňazí a moci. A napriek tomu hľadá na tú návštevu nechápavo. Lebo mu vôbec, ale absolútne nie je jasné, čo tu ten fagan robí. Cez rozoviate záclony záfuka jarný vetrik a ten pred stolom už vie, že to bude o čomsi inom, ako s jeho prekrásnou dcérou a ten za stolom už tuší, že to bude o čomsi inom, ako o stavbe rodinného domu, či povolenia na kúpu garáže.

Obrázok 2.

Obyvačka v prízemí trojizbového bytu na Slovenskej ulici.

Na stoliku s ručne vyšívaným obrusom rozvoniavajú šunkové chlebičky domácej pani, vyhrieva sa fľaša červeného vína a okolo je starostlivo geometricky rozložených päť pohárov z brúseného krištálu a bokom, akoby dodatočne pohodený jeden pohár, ktorý ku stolu evidentne nesedí.

„Tak na zdravie našim mladým!“ Jozef chytí do ruky horčičák, v malých očkách tie stovky metrov sebavedomia, čo sú zavesené pri bazéniku so zlatými rybkami na chate na Smižianskej maši, naleje si z igelitového sáčku mlieko, obráti do seba a v tom okamihu sa načančané záclony našuchoria, do bytu ľahko vpláva letný vetrik a s ním aj tá vzrušujúca a historická chvíľa, keď otec šťuchne do svojho syna, ten vytiahne z vrečka obleku, ktorý je ešte nasiaknutý maturitným večierkom, trasúcou sa rukou malú škatuľku s prsteňom a vysloví tú vetu, čo kdesi po dvadsiatke zneje tak ľahko a prirodzene: „*Príšiel som požiadať o ruku Vašej dcéry.*“

Obrázok 3.

Chodba na prvom poschodí hotela Flóra na Čingove.

Zdola sa po schodoch cez pootvorené dvere presúvajú melódie typickej svadobnej kapely po polnoci, spevák už piaty krát vyblakuje, že istý otec z Markušovec, zvalil macer na pokrovec, prepotené výkriky mužského osadenstva sa mixujú s falzetovým pišťaním roztancovaných žien a celý hotel sa pohupuje, akoby v rytme tej vyvalenej markušovskej maceri. Jozef vytahuje z jedného vrečka obleku kľúče od izby, podáva ich do rúk neveste v bielych šatách s dlhou vlečkou, potom siahne do druhého vrečka, vytahuje z neho akúsi bankovku, zasúva ju spiklenecky do vrečka na ženichovom obleku. Chvíľu takto stoja, ako svätí za (tou markušovskou) dedinou, akoby sa nevedeli rozhodnúť, či už, ale potom Jozef (po

dlhom čase mlčania a zopár desiatok metrov sebavedomia hrdého otca, ktorý prišiel o svoju vzdorovitú dcéru) prehodí, len tak bokom, akoby pochopil, čo vlastne stráca: „*Tak si to užite.*“ Nevesta otvorí dvere na izbe a do tváre jej vtrhne cez otvorené okno chladný zimný vietor až niekde z hlbokých tiesňav Prielomu Hornádu.

Obrázok 4

Reštaurácia Spiš, salónik na prvom poschodí.

Ten chlap sa výzorom ešte vždy nezmenil. Iba to strniskové ježovisko na hlave je trocha sivšie a malé očka vyzerajú akosi unavenejšie. Sedíme ticho oproti sebe. Jozef sŕka z malej šáločky čiernu kávu, ja z malého poldecáku mydlovitú whisky. Pozeráme na seba nechápavo, ako vtedy dávno, pred toľkými rokmi v kancelárii Okresného národného výboru. Len čosi sa diametrálne zmenilo. Medzera medzi tými dvoma nápismi na náhrobnom kameni: Brigita Štrauchová 1954- 2003. Akoby z desiatich centimetrov narástla na tridsať rokov. To ale vo svete časopriestoru nehrá až takú úlohu a tak Jozef vstáva od stola, dvíha šálku s kávou, spomenie si na svoje, prachom zapadnuté kilometre sebavedomia a do ticha užaslých tvári smútočného zhromaždenia zavalajú: „*Na zdravie!*“

A od toho dňa sme si konečne našli cestu k sebe. I keď treba celkom jednoznačne povedať, (aj s prihliadnutím na teóriu relativity vo všehomíre a temer absolútne bezvetrie v salóniku) že neskoro.

Michal Buza st.

S HUSĽAMI PO SVETE - INDONÉZIA

Peter Šterbák, talentovaný huslista zo Spišskej Novej Vsi, brázdí so svojimi husľami svet. Ako člen rôznych orchestrov dostal príležitosť hrať v koncertných halách nielen v Európe, ale aj ďaleko za jej hranicami. Už nám opísal svoje spomienky z Japonska a Martiniku. Dnes si zaspomína na účinkovanie v Indonézii. Bolo to koncertné turné v krajine, kde sa voda točí naopak, na nebi chýba Veľký voz, jazdí sa vľavo, občas sa zatrasie zem alebo vybuchne sopka a pri odchode od bankomatu je človek vždy milionár. Do Indonézie som sa dostal ako člen orchestra Symphonia Wiena. Celé to vymysleli náš harfista Rama

Widi a jeho otec. Ten patril k najznámejším ľuďom v Indonézii, kde šéfoval protiteroristickej jednotke. Za manželku si vzal známu televíznu moderátorku. Táto kombinácia si priam pýtala organizáciu turné nášho orchestra v tejto nádhornej krajine.

Po prilete do Jakarty nás prekvapila horúčava, vlhkosť a policajná eskorta. Tá nás sprevádzala až do hotela v centre hlavného mesta. Ramov otec dbal o našu bezpečnosť ako sa patrí.

Naše koncerty sa konali v nádhornej sále Aula Simfonia Jakarta. A boli, vrátane skúšok, nevšedné. Každý člen orchestra musel zapožovať pre médiá a kto chcel tak dal rozhovor do TV. Pred

koncertom nabehol do šatní tým stylistov, ktorý hlavne dámske obsadenie orchestra vykrášlil v duchu indonézskej tradície a musím skonštatovať, že sa im to podarilo úžasne. Na koncertoch praskala sála vo švíkoch, bola v nej úžasná atmosféra, ktorú sme vygradovali na záver prídavkami, na ktorých odzneli známe indonézske národné piesne. Myslím si, že týmto sme doslova uvarili domáce publikum a získali si ich na svoju stranu. Z koncertov vyrobili DVD nahrávky a tie sa okamžite predávali. Náš sólista koncertov harfista Rama Widi podával rozhovory ako na bežiacom páse. Nuž domáca hviezda zajasala ako sa patrí.

Indonézia je osobitá a nezabudnuteľná. Možno aj preto, že som tam zažil pocit milionára. Za 1 euro tam dostanete 14 333 indonézskeho rupii. Za sedemdesiatku „melónik“. Inou skúsenosťou boli bezpečnostné opatrenia. Všade sme stretávali po zuby ozbrojených vojakov. Pri každom vstupe aj odchode z hotela sme prechádzali bezpečnostným skenerom a museli absolvovať kontrolu batožiny.

Jakarta, hlavné mesto Indonézie má 12 miliónov obyvateľov. Neuveriteľný kolorit rás, náboženstiev a ľudí asi všetkých predstaviteľných ekonomických skupín. V meste sme videli ako z podhubia chatrčí a chudobných domčekov vyrastajú mrakodrapy, biznis centrá,

nákupné centrá. Cesty boli obostavané malými obchodíkmi, ktorých tu bolo minimálne milión. Predávalo sa v nich všetko čo existuje. Otvorené boli snáď nepretržite. Napokon zatvoril sa väčšinou ani nedali, pretože predná stena na nich chýbala. Na druhej strane sme mali spoznať aj život elity, ku ktorej patril Ramov otec. Ten nám na záver

našeho turné vystrojil rozlúčkovú garden party na akú sa nezabúda. Pri spomienkach na stoly obťažkané exotickými jedlami a nápojmi sa mi pravidelne v ústach zbiehajú slinky. A s nimi prichádza aj nástojeivá myšlienka: „Bolo by krásne ešte raz dostať možnosť navštíviť túto čarovnú krajinu.“

Peter Šterbák

JULKA TANCUJE S VÁŠŇOU

Bez tanca si svoj život nevie predstaviť. Reč je o sedemnásťročnej Novovešťanke Júlii Szentkeresztyovej, študentke tanca na banskobystričskom konzervatóriu.

„Tanec je mojou najväčšou vášňou, láskou, zmyslom života, možnosťou vyjadriť svoje pocity...jednoducho všetkým,“ hovorí nadšené o svojom veľkom koníčku a budúcom remesele.

Tanec je nepochybne rehoľa. „Ak sa chcem stať profi tanečnicou- musím preto veľa obetovať. Štúdium je dosť náročné po stránke fyzickej, psychickej i časovej. Chýbajú mi stretnutia s rodinou, či priateľmi,“ prezradila odvrátenú stranu tanečnej kariéry.

„Virgať do tanca“ ju začalo už ako maličké dievčatko. „Rodičia mi spomínali, že len, keď som počula hudbu, tak som začala so sebou kývať, hýbať sa. Všetky žilky vo mne hrali a tancovali v rytme hudby. Vycítili, že mám tanečné vlohy a prihlásili ma na novoveskú ZUŠ- ku a neskôr do hip hopovej kapely BDSK. Veľmi pekne mo-

jim rodičom i starým rodičom za to ďakujem.“

Mladé dievča zbožňuje hip hop a komerčné tance. Julka vyhrala v roku 2012 súťaž v disko maratóne. Na majstrovstvách sveta sa predviedla so skupinovú formáciou, s ktorou sa umiestnili na šestnástej priečke.

Po skončení „konzervy“ túži mladá Novovešťanka študovať tanec aj na vysokej škole v zahraničí. Šikovná tanečnica sa vidí v dvoch tanečných vzoroch. Jedným je tanečník, choreograf a učiteľ Laco Cmorej, mimochodom tiež Novovešťan, ktorý vystupoval v mnohých muzikáloch a precestoval svet. A druhou je Monika

Sakmanová, profesionálna tanečnica zo skupiny Lady Licious. „Momentálne pracuje v obľúbenom projekte Tvoja tvár znie povedome. Snívam o tom, že raz budem profi tanečnicou. Chcem vystupovať v muzikáloch a chcem byť súčasťou rôznych tanečných komerčných projektov,“ rozprávala zanietene o svojich plánoch. K tancu patria aj dotyky zo strany tanečného partnera. Opýtali sme sa, ako na také záležitosti reaguje Julkin priateľ. „Zatiaľ nemám priateľa. Ak by som mala, musel by si zvyknúť a brať na to ohľad, že to k tancu jednoducho patrí. Nesmel by na to žiarliť,“ odpovedala rázne.

-sim-

VYŠTUDOVALA PRÁVO, VYDALA SA ZA TURKA A ODIŠLA DO ISTANBULU NEVYHOVOVALO JEJ PREPLNENÉ MESTO

Jana Kazaz, rodená Jasečková, po štúdiu na osemročnom gympli, na Javorke, vyštudovala právo v Košiciach. V štúdiu ústavného práva pokračovala, v Budapešti, kde spoznala svojho manžela- Serhana. „Študoval tam politické vedy. Pochádza z Istanbulu. V roku 2011 som odišla na ročný výskum do Turecka a v roku 2012 som šla na výskum do Oxfordu. Po týchto cestách som úspešne ukončila phd a odišla som za budúcim manželom do Istanbulu. Prestáhovала som sa tam v čase, keď končili tzv. Gezi protesty a bolo tam riadne rušno. Vzali sme sa v roku 2014 a koncom januára 2017 sa nám narodil syn Teodor.“ vysvetľuje Jana svoju životnú púť.

Turci sú, podľa nej, pôžitkári. Najmä v jedení a pití. „Napríklad, do seba nehádzu panáky jeden za druhým. K národnému drinku raki si dajú pečené ryby, morské plody, nakrájaný syr, či ovocie. Každý hlt raki sa zajedá syrom a melónom. Popri

tom počúvajú hudbu a debatujú,“ rozpráva. Turci si vraj doprajú všetko, aj za cenu veľkého dlhu na kreditke. „Žijú naplno. Málo Turkov má úspory.“

Okrem toho si Jana všimla, že, sú Turci pohostinní, rodinne založení a navzájom si veľmi pomáhajú. A v ďalekom Istanbule pomohli aj jej. „Napríklad, jedno dievča, na moju otázku, odkiaľ mi ide autobus (vtedy ešte po anglicky), sa mi najprv ospravedlnila, že nevie po anglicky, zobrala ma za ruku a doviedla ma na správnu zastávku 5 minút pešo. Myslela som, že tam ide tiež, ale ona sa vrátila, kde bola. Unívala sa iba kvôli mne,“ spomína Janka.

Čerství manželia však v Istanbulu nechceli ostať natrvalo. Preľudnenosť, nekonečné dopravné zápchy a bezpečnosť rozhodli, že Istanbul opustili. „V 17 miliónov meste sa denná rutina točí okolo toho, kedy začína a končí zápcha. A začalo to tam byť aj nebezpečné. Ako cudzinka som sa veľmi bála. Vydil ma každý útok. Po každom výbuchu som odmietla použiť

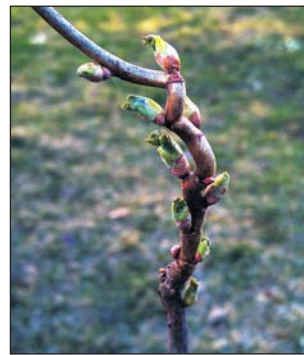
vať metro na dva týždne. Potom šiel život ďalej. Strašne ma vydasil útok na letisku Atatürk. Taktiež pokus o prevrat. Stíhačky spôsobujúce sonické tresky a strelba. Hrozné!! Vedeli sme, že musíme odísť čím skôr.“ A podarilo sa im to. Jankinho manžela pracovne preložili do pobočky vo Viedni.

Napriek nepriaznivej politickej situácii je v Istanbulu veľa krásnych miest a pamiatok, ktoré človek musí vidieť. Jeho návštevu po skončení bezpečnostných rizík mladá žena zo Spiša odporúča. „Istanbul je dostatočne európsky, a zároveň orientálny, kde máte pocit exotiky. Turisti si ho užívajú stále. Sú ale opatrnejší. Čakajú, kedy pominie nebezpečenstvo útokov.“ Janku život v Istanbulu zocelil. Hovorí, že to bola pre ňu škola života. „Dokázala som sa naučiť ich jazyk, našla som si tam prácu, v právnickej firme.“ Teraz pred ňou stojí ďalšia výzva. A my prajeme mladšej sympatáčke, aby sa jej darilo aj v meste na Dunaji.

-sim-

fotoreportáž: Prichádza jar

recepty do starej macere: TAFELŠPIC

V Novejši v druhej polovici dvacateho storočia žilo das dvacec tišic obyvateľoch, z toho jednu džešec tišicinu tvorili Rakušanki. Moja mama, co mala v občanke meno Ingeborg a ľudze ju volali Inge a manželka veterinara Baradlaja, co zaš mala na rodnom ľisce meno Adele a moja mama ju volala Deli. A abi zme buli kompletne, ta tafelšpic znamena špicata tabuľa (co treba hapac jak hoscina), a špicata zato, bo mesko je na krave vzadu, pred hvostom, ta že pri rici a aj tak še něvola ricka, aľe špička. No a raz na Veľku noc še obidva rakušanki stretli u Baradlajofcoch v dome pri starich rampoch. A zakľa co muži na zahradze reparovali spadnuti plot, bo še o něho furt opiral spiti rampar, co dzvihal a spuščal šranki smerom na Ľevoču, ta ženi vimišľeli na večeru take tipicke rakuske jedlo- „tafelspitz“. Pravda meso robili rovnako, aľe každa jedna k němu urobila inakšu omačku, jak to po rakuski volali „zos“.

Co tam davali obidve?

kilo špički z kravi, das štvorc kila koreňovej želeňini, kelovi ľist a porik, bobkof ľist, peper čarni cali, nove koreňje, želeňe z petruški a zeľeru, luštok, soľ a bujon

Co do omački davala Deli? kvašnu šmetanu, pažičku, vajco, ocet, soľ

Co do omački davala Inge? hren, jablučko, citronovu šťavu, cuker, soľ

Wie haben sie das gemacht?

Otazku preložili do slovenčini a išli na vec. Do veľkeho harenca naľali vracu vodu, šturili meso f celku a dali varic. Jak prevrelo, scahli plameň a daľej už varili pomalučki. Na radu prišla želeňina. A tu nastal perľši problém, bo Deli pohadzala z Oberesterajchu a tam davali vecej murni a poriku, Inge bula Korutanka a tam išol do poľefki hlavne zeler a kelovi ľist. A tak nakońec urobili tipicki ženski kompromis. Deli dala vecej murni a meňej poriku a Inge ľem kuseček zeleru, zato veľki kelovi ľist. Priřucili petrušku a karelabik, želeňe zo zeleru, luštok, bujon, posoľili, šedli do obivački ku kave a zapali BeTečku mjeru.

Hlopi zakľa v zahradze začali opravovac plot. Moj otec bul odjakživa teoretik, ta vžal do ruki logaritmicko pravitko a kružidlo, začal kresľic tehnicki vikres a zaboril kučeravu hlavu do zložitich počtoch. Herr Baradlaj mal z roboti prakticke naviki, lapil do ruki pilku, mlatek, kľešče a kľince a tak še zdalo, že im robota budze ľem tak fičec.

Das za dva hodzini še meso uvarilo, ženi ho aj so želeňinu vicahľi a šupli do ľadňički. No a kim mesko chladlo, začali robic svojo zosiki. Deli uvarila vajco a rozmiksovala ho s kvašnu šmetanku. Tu ľem treba pripomenuc, že aj ľadňička, aj mikser buli f tich časoch na vihodze a ešči aj ľudovodemokratickeho Československa tehnicke zjaveňa a ně jedzine, bo faktom je aj to, že f tim roku, jak ženi robili tafelšpic, ta v Novejši bulo jednak i ciganoch i motocikľoch- dvesto pejdzešat. A to už něje zjaveňa, aľe zazrak.

Potim Deli viľecela do zahradi, naterhala pažičku, narezala na kusečki a zosik dohucila s octom a soľu. Inge še hñed na uvod vizbrojila a nacahla potapačske briľe, co še jej aj s otcom a logaritmickim pravitkom podarilo od Verterskeho jazera prepašovac v štiricatim šedzmim na Slovensko. Nacahla na oči, ošupala hren a začala ho rajbac pri okňe. No a bul taki silni, že sebe poplakala nělem Deli v kuhiňi, aľe aj hlopi pri plociku a solzu vipuščil aj rampar pri budke. Narajbani hren preplahla s ceplu vodu, pridala jedno nastruhane jablučko, poľala s citroňikovu šťavu a dohucila s cukrom a soľu. Potim už ľem narezali mesko na cenučke platki, Deli na něho poukladala šajbički murni a poľala so svojim zosikom, Inge uľožila na spodek taňera uvareni kelovi ľist, na to platki mesa a zboku kopečki hrenovej omački.

Ženi zakričeli do zahradi „fertig!“, ocovi narovnal o kučerave vlasi, Baradlajovi vicahnuti kľińec z plotu, rampar spuščil šranki, šedli ku stolu a mohlo še jesc. Akurtat, že jak kukli z okna, ta im něšlo do hlavi, comu na cesce ku rampom, smerom na Ľevoču, trubi tak veľo autoch.

Bo jak hvari klasik:

JAK POSTAVILI NA STOL

TAFELŠPIC ŠUMNE RAKUŠANKI

TA NAJMEŇEJ NA HODZINU OSTALI

SPUŠČENE NA ĽEVOČU ŠRANKI

Michal Buza st.

pozvánka na kultúru: BOL SOM PRI TOM

Milí priatelia kultúrno- spoločenského života v našom meste. Ak ešte patríte do kategórie ľudí, ktorí nesedia za zatiahnutými závesmi svojich obývačiek a pracovní s hlavou, zaborenou do modravého svitu obrazovky, určite ste zistili, že v reálnom svete za oblokmí, už začína pomaly prichádzať najkrajšie ročné obdobie- jar. A s ňou množstvo rôznych zaujímavostí, ktoré prebúdajú k aktívnejšiemu životu. A pri týchto aktivitách treba naozaj byť.

BOL SOM V MÚZEU

Práve som svojim vnukom vysvetľoval, ako sa dá dopracovať k termínu pohyblivých sviatkov Veľkej noci. A tu je aj návod pre vás. Zjednodušené: Po jarnej rovnodennosti, splne mesiaca, prvá nedeľa je vždy Veľká noc. Ak je teda 21.-ho marca spln mesiaca a vychádza na nedeľu, najskoršia Veľká noc pripadá na tento dátum. No a najneskoršia? Ak je spln mesiaca 20.-teho marca, tak najbližší je o 28 dní, teda 17. apríla a ak je to pondelok, tak najbližšia nedeľa je 23.-ho apríla. A to je aj termín najneskoršej Veľkonočnej nedele. A prečo ten úvod k múzeu? Lebo o jarých sviatkoch, o ich pôvode, význame a vonkajších prejavoch sa môžete veľa dozvedieť na výstave s názvom VAJÍČKO MAĽOVANÉ. Expozície sú delené do troch oblastí. Prevažnú časť výstavy tvoria kraslice- ozdobené vajíčka, pričom teoretické možnosti širokého diapazónu techník, o ktorých sa viac dozviete z panelov na stenách, si môžete prakticky opozerať vo vitrínach, pričom tá mnohostrannosť využitia rôznych materiálov i postupov je temer nekonečná. A z vizuálnej stránky krásna. V druhej výstavnej miestnosti na prízemí je možné dozvedieť sa o tom, ako si naši predkovia pripomínali významné dni, v časoch, keď ešte žili v úzkom a priateľskom vzťahu s prírodou a s vierou v Boha. Od Popolcovej stredy až do svätého Jána. No a ako tretiu formu prezentácie som pochopil ukážky prípravy a realizácie interiéru vidieckych domov v čase Veľkonočných sviatkov. Ostáva pridať, že výstava je spojená aj s tvorivými dielňami zdobenia kraslíc a tak nám ostáva už len tešiť sa, že tohoročná Veľkonočná nedeľa pripadne na Danku. A tak svoju nevestu okúpem 2 krát.

BOL SOM V SOS

Nemajte mi za zlé, že ako fotograf sa vždy zastavím na Zimnej

ulici, oproti autobusovej zastávke, vo vestibule Spišského osvetového strediska, lebo sú tu naozaj vždy k dispozícii zaujímavé a podnetné výstavy. Akurát skončila jedna z nich, „Vesmír očami detí“ a výtvarník Sosky inštaloval ďalšiu v poradí, už 45. ročník prezentácie prác fotografů amatérov nášho regiónu- „VILLA NOVA PHOTO 2017“. A v tak povediac čerstvom panenskom prevedení, ešte bez označenia víťazov a cien som si ju, dva dni pred otvorením, pozrel aj ja. Súťažná výstava je určená pre kategórie do 16, do 21 rokov a pre starších autorov, pre čierno-bielu i farebnú fotografiu a osobitnú kategóriu tvoria multimediálne prezentácie. Ako to už býva na týchto výstavách obvyklé, autori tu prezentujú svoje práce zo širokej palety oblastí svojho pohľadu na svet, cez objektiv fotoaparátu. Opäť môžeme sledovať fotografiu nainštalovaných kompozícií, fotografiu okamžiku cez reportážne chápanie reality, portréty, veľmi zaujímavú časť expozícií tvorí čarovná makrofotografia prírody a pochopiteľne najviac je zastúpená krajinárska fotografia, ktorej dominujú unikátne pohľady na spišskú krajinu, ktorá je sama o sebe malebná a pod očami a rukami autorov fotografií ožije aj pred vašimi očami. A jeden netradičný fotografický pohľad na fotografickú výstavu vám ponúkam aj ja. Len sa tu treba zastaviť.

BOL SOM V GUS-KE

Ak niekto z vás náhodou niekde v múzeu videl vystavenú Pittsburghskú dohodu, alebo Martinskú deklaráciu, určite ho zaujalo originálne ornamentálne zdobenie týchto vzácných dokumentov. Autorom ľudových ilustrácií je Štefan Leonard Kostelníček a on bol aj inšpiráciou pre pracovníkov Gus-ky, aby vypísali súťaž pre žiakov ZŠ, ZUŠ a pedagógov,

pod názvom SLOVENSKÝ ORNAMENT OČAMI SPIŠIAKOV. Pod kuratelou Mgr. Anny Timkovej môžu deti aj ich učitelia vytvárať rôznymi technikami napodobeniny slovenského ornamentálneho umenia a to či už v škole, doma, alebo na organizovaných dielňach, ktoré sa v rámci tejto akcie uskutočňujú priamo v priestoroch Galérie umelcov Spiša. Celé snaženie autorov vyvrcholí na vernisáži prác 31. mája v Národopisnom múzeu v Smižanoch. A ja predpokladám, že pod heslom už spomínaného ľudového ilustrátora, ktorého novodobý dejepis temer vymazal z našej histórie. „Otvorte srdcia, zlomte pýchu, pokorne neste svoj kríž!“ A to je aj pozvánka na koniec mája do Smižian.

BOL SOM NA ZŠ MEDZA

Toto nie je pozvánka na kultúru. Toto je malá sonda do života vašich detí po vyučovaní. Práve končil marec, Mesiac knihy a tak sme sa s Albinom (ktorý pre vás robí krížovky) vybrali medzi druhákov až štvrtákov do knižnice na ZŠ Medza, aby sme im tu „zabavili“ čosi, čo už v 17. storočí nazval J.A. Komenský „Škola hrou“. Cez známu rozprávku Boženy Nemcovej DLHÝ, ŠIROKÝ, BYSTROZRÁKÝ (ktorého len tak mimochodom Božena nazvala „žiarooký“) sa deti okrem iného dozvedeli, že veľryba dosahuje dĺžky až 30 metrov a váži okolo 190 ton, že najvyšší človek planéty meral 245 centimetrov a drobec dospelák len 60 centimetrov a chlapci si zvolili svoju prvú miss, z ktorej sa potom stala princezná a tú nakoniec našli v skrini, kde ju ukrýl „zlý čarodejník“. A tak sme viac, ako hodinu robili deťom starších, temer by som povedal prestárlych spoločníkov, ale asi dobre, lebo sa už tešia, ako im najbližšie „zabavíme“ o istej soli, ktorá bola nad zlato.

Michal Buza st.

ČREPINKY ZO SPIŠSKONOVESKÝCH ARÉN

Florbal
Famózný kúsok sa podaril florbalistom Spišskej Novej Vsi. „Mladé šípy“ zvládli dramatickú finálovú prestrelku s víťazom základnej časti – Predators Sabinov, zdolali ich 3 - 1 na zápasy a postúpili do extraligy. Základ historického postupu medzi slovenskú florbalovú smotánku položili Spišiáci na východe Slovenska. V Sabinove dokázali vyhrať hneď úvodný zápas série 9 - 7 a hoci v druhom ťahali za kratší koniec (6 - 10), na Spiš si brali psychologickú výhodu, ktorú pred famóznou domácou kulisou dokonale využili. V zápase číslo tri zvíťazili 10 - 8 a mali postupový mečbal, ktorý v nedeľu pred tisíckou freneticky povzbudzujúcich fanúšikov, po heroickej výhre 5 - 4, premenili. Po zápase vypukli na palubovke pravé postupové oslavy, režisérom ktorých bol aj kapitán už extraligovej Spišskej Novej Vsi Libor Koczka. „Stále tomu nemôžem uveriť, sú to neopísateľné, výnimočné pocity. Táto séria bola veľmi

hektická, každý zápas bol obrovským bojom. Dali sme si za úlohu vyhrať jeden zápas vonku, čo sa nám podarilo a chceli sme to ukončiť pred vlastnými fanúšikmi, čo tiež vyšlo na výbornú a teraz môžeme oslavovať. Sme skvelá partia, ktorá sa dokáže obetovať jeden za druhého a verím, že aj v extralige budeme takýto súdržní a budeme robiť sebe i fanúšikom radosť,“ skonštatoval tesne po postupovom zápase spišskonovoveský kapitán. Radosť nám robia aj ženské „kométy“. Baby o level vyššie bojovali dokonca o slovenský extraligový titul a v čase uzávierky tohto článku bol stav finálovej série proti Pruskému 1 - 1. Aj spišskonovoveským dievčatám sa podarilo vyhrať úvodný duel série, na Považí najprv v predĺžení vyhrali 9 - 8, aby o deň na to tiež v nadstavbe- nom čase prehrali 7 - 8.

Hokej
Do kronik môžu sezónu 2016/17 už písať hokejistiky Spišskej Novej Vsi a Osy sa môžu pochváliť

tým, že jedenásť sezón za sebou mala medailový koniec, čo je určite nielen v spišskonovoveských pomeroch raritou. Napokon mala bronzový nádych, tretie miesto získali Osy „za zeleným stolom“, keďže ich bronzový súper z Martina bol diskvalifikovaný. O zhodnotenie ročníka sme požiadali riaditeľku HC Osy SNV Martinu Muchovú. „Nášmu klubu sa podarilo v tejto sezóne získať bronzové medaily, čo berieme ako veľký úspech. Trocha nás mrzí, že sa nám skrátila o poslednú fázu play off a boje o tretie miesto sme neodohrali, keďže družstvo Martina nenastúpilo na posledný zápas semifinále a tým sa vyradilo zo súťaže. Ešte na začiatku sezóny sa nám podarilo získať posily Petru Pravlíkovú a Alex Gowie, ktoré vniesli do našej hry kvalitu, keďže Petra pôsobila vo svojej kariére v ruskej lige a predstavila sa i na OH a Alex má hokejové korene v Kanade. Myslíme, že i pre divákov boli naše zápasy zaujímavejšie a mali väčší náboj. Uhrať ešte lepší výsledok ovplyvnilo viacero faktorov, najmä nedostatok tréningov, kvôli príprave nášho zimného štadióna pre MS 18. Dva týždne počas play off sme nemali k dispozícii ľadovú plochu a v rámci našej finančnej situácie a toho, že dievčatá mali pracovné a rodinné povinnosti, bolo prakticky nemožné zabezpečiť plochu pre tréningy na iných štadiónoch. Momentálne zvažujeme, či budeme schopní zložiť tím pre budúcu sezónu, keďže už druhý rok bojujeme s

nedostatkom hráčov a náš rozpočet, tvorený výhradne z príspevkov mesta Spišská Nová Ves, je niekoľkonásobne nižší ako napríklad tie v Poprade alebo Prešove. Ak to však pôjde, urobíme všetko preto, aby naše dievčatá mohli nastúpiť a dôstojne reprezentovať naše mesto“.

Lyžovanie
Jarné slniečko už nekompromisne topí aj posledné zvyšky snehu a po sezóne majú aj lyžiari. Pre Spišiaka Branislava Brozmana, ktorý bol počas sezóny navigátorom úspešného paraolympionika Jakuba Kraka, mala zväčša víťazný charakter. Chalani sa od 9.3.2017 - 18.3.2017 zúčastnili finále Svetového pohára v zjazdovom lyžovaní, ktoré sa uskutočnilo v dejisku budúcoročnej olympiády i paraolympiády v kórejskom Pjongčangu a aj tam potvrdili, že patria medzi absolútnu svetovú špičku. Po výhrach v obrovskom slalome aj v slalome, 3. a 4. mieste v SG a zjazde, potvrdili svoje umiestnenie a s obrovským náskokom získali malý krištáľový glóbus za obrovský slalom, ako i celkové tretie miesto o veľký krištáľový pohár. Na to, že sezónu začali neskôr a neabsolvovali všetky preteky, je to obrovský úspech.

Short Track
Skvelá správa prišla z belgického Hasseltu. V dňoch 24.3. - 26.3.2017 sa tam konalo finále Európskeho pohára v kategórii junioriek a práve na ňom zažia-

Zdroj: Internet

řila spišskonovoveská odcho- vankyňa Alica PORUBSKÁ. Tá si vybojovala celkové víťaz- stvo, keď zvíťazila na 1500 m trati časom 3:00.663 sek. pred Emmou VAN ZUIJLEN (NED) 3:00.673 sek. a Ginou JACOBS (GER) 3:01.074 sek. a po prvom dni si zabezpečila 34. bodov do celkového hodnotenia viacboja. V druhý súťažný deň na 500 m trati obsadila 2. miesto časom 46.511 sek. za Avalon AARDOOM (NED). V posled- ný súťažný deň nenechala nič na náhodu a na 1 000 m trati zvíťazila pred Avalon AARDO- OM (NED) a Ginou JACOBS (GER), a so ziskom 89 bodov sa stala absolútnou víťazkou.

Basketbal
„Hotovo“ už majú aj basketba- listi BK 0 AC LB Spišská Nová Ves. Spišiáci síce nesplnili pri- márný cieľ, ktorým bol postup do play – off, no v športovej hale za Hornádom prevažujú pozitívne hodnotenia. Novo- vešťania začali marec domácou prehrou s Prievidzou 74 - 101. Nasledovala prehra na Interi (81 -106), no ani tieto dva „stovko- vé“ pridely nezabránili snád'

najväčšiemu prekvapeniu celé- ho ročníka. Spišiáci v 38. kole po výbornom výkone zdolali aktuálneho lídra a víťaza zá- kladnej časti – Košice 88 -77. Následne sme vyhrali v Han- dlovej 93 - 82. Doma nás potom schladil Svit (78 - 90) a Spiši- aci nezvládli ani priamy zápas o deviate miesto, keď podľahli Karlovke 61 - 71. V predpo- slednom zápase sezóny sme prehrali v Komárne 79 - 108, no v derniére sme dokázali po- raziť Nitru 108 - 75. Aj pohľad na individuálne štatistiky môže našich basketbalistov tešiť. Phil Henry sa stal s priemerom 16,9 bodu na zápas piatym najlepším strelcom ligy. Taktiež ovládol podkošový priestor, s prie- merom 8,8 doskoku na zápas skončil v nabitej konkurencii na skvelom druhom mieste. Na úplný vrchol vystúpil v útoč- ných doskokoch Matt Marshall (3,2) a nestratil sa ani posledný legionár v modro – bielom dre- se Aleksa Šolevič, ktorý v asis- tentských štatistikách obsadil striebornú pozíciu (5,3). Obšír- nejšie hodnotenie sezóny vám prinesieme v budúcom čísle.

Oliver Buza

Futbalová fantázia, Spišiáci definitívne v druholigovej elite

Jar mohutne klope na dvere a úplne bez ostychu si ich už otvorila na futbalovom štadióne v Spišskej Novej Vsi. V marci sa totiž odohrali posledné dve kolá základnej časti druhej ligy skupiny Východ a hlavne to prvé s Liptovským Mikulášom bolo pre Spišiakov extrémne dôležité. V prípade triumfu nad tímom trénera Jozefa Majoroša by sa naši futbalisti definitívne kva- lifikovali do elitnej dvanástky druholigovej sezóny 2016/17, ktoré si to rozdajú o postup do Fortunality a navyše by si zabezpečili účasť v novovy- tvorenej šestnásťčlennej druho- ligovej celoslovenskej súťaže pre sezónu 2017/18. Dôležitosť tohto faktu bolo cítiť na každom kroku, na novoveský štadión si našlo cestu okolo 1500 divákov, a tí sa prizerali a tleskali hlav- ne domácejmu tímu. Ten zvlád- ol „postupový test“ na výbor- ný, po góloch Kanua, Zekuciu

a Čekovského zdolal Liptákov 3-1 a na Spiši sa mohlo začať oslavovať. Úľavu neskrýval ani generálny manažér Spišiakov Patrik Brezovaj. „Je to iste z po- hľadu nášho klubu historicky jeden z nezabudnuteľných úspe- chov. Nás veľmi potešila naj- má účasť priaznivcov z celého okolia na tomto rozhodujúcom stretnutí. Oslavy neboli nejaké mimoriadne, vedeli sme, že máme kvalitné mužstvo, len po dlhej zime neviete v úvodnom jarnom stretnutí, na čom presne ste. O tomto zápase sa hovorilo celú zimnú prestávku a aj my sme na neho čakali v určitom napätí takmer štyri mesiace,“ skonštatoval pre náš mesačník. Novovešťanom sa podaril hu- sársky kúsok, tím, ktorému sa veľa šanci pred týmto ročníkom nedávalo, dokázal „vykopat“ si účasť v budúcoročnej druhej celoslovenskej lige. „Taká váž- na súťaž, v akej budeme od leta pôsobiť, sa hrala na Spiši na-

posledy v ročníku 1984/85, po ktorom ju Spišiáci na dlhé roky opustili. Nasledovala už len krátka a veľmi neúspešná ročná anabáza v sezóne 1999/2000 vo vtedy osemnásťčlennom pelotó- ne,“ podotkol Brezovaj. Spiši- kov tak čaká relatívne „poho- dová“ jar, postup je vo vrecku, no o akomsi flákaní nemôže byť ani reči. „Stretnutia s klubmi zo západu Slovenska, ktoré nás čakajú v zbytku tejto sezóny, budú pre nás všetkých novou

skúsenosťou a určite aj lákad- lom pre diváka. Pôjdeme v nich od zápasu k zápasu a budeme si to všetko vzhľadom k tomu, že do konca jarnej časti nebudeme pod mimoriadnym psychickým tlakom, určite aj užívať. Záro- veň nám toto obdobie môže po- slúžiť aj ako kvalitná príprava na náročný budúci ročník. Treba si stále uvedomiť, že mužstvo je v drvinej väčšine zložené z „na- ších“ chlapcov, ktorí svojou sú- držnosťou v ťažkých okamihoch

dokázali neskutočnú vec a bude súperiť s klubmi, ktoré pracujú v neporovnateľných a väčšinou profesionálnych podmienkach. Trochu možno preženiem, ale viem o čom hovorím, trochu mi to pripomína v malom leicester- ský zázrak, samozrejme v iných dimenziách. Pred nejakými štyr- mi rokmi sme vypadli do štvrtej ligy a nik by za futbal v Spišskej nedal ani deravý groš. Odvtedy však každým rokom stúpame v hierarchii slovenského futbalu každým rokom vyššie. Aj v tom je to dosť poučný a motivujúci príbeh,“ doplnil spišskonovo- veský manažér. A v tomto prí- behu hrá nezameniteľnú úlohu aj tréner FK Sp. Nová Ves Branislav Ondáš. Ten dokázal v ne- ľahkých podmienkach výborne poskladať tím, motivovať ich na zápasy a vštepiť im filozo- fiu, že nič nie je nemožné a ani on neskrýval z postupu radosť. „Postup do 2. celoslovenskej ligy je pre nás obrovským úspe-

chom, ktorý sa možno doceni až s odstupom času. Je za tým veľký kus poctivej práce hráčov, trénerov i funkcionárov. Aj pre mňa je to úspech, na ktorý som naozaj hrdý. V tomto klube som sa naučil o tejto nádhernej hre veľmi veľa. Ako hráč som pre- šiel všetkými vekovými kategó- riami, taktiež trénerské základy som získaval 5 rokov pri našich prípravkách, žiakoch, či doras- te. Štvrtý rok som trénerom A – tímu, som teda súčasťou tohto klubu viac ako 20 rokov. Naozaj ma preto veľmi teší, že sa nám podaril postup, po ktorom volali najmä pamätníci celonárodnej ligy, ktorá sa dlhé roky v našom meste nehrala. Futbal tu má bohatú históriu, a preto mesto Spišská Nová Ves a jeho fanú- šikovia si takúto súťaž zaslúžia. Pevne verím, že sa podari za- bezpečiť všetko potrebné na jej bezproblémové fungovanie,“ skonštatoval spišskonovoveský tréner.

Oliver Buza

Zdroj: FK Spisska Nova Ves

Športovec roka nášho mesta razí japonskú filozofiu. Ako, až potom prečo.

Vo februárovej ankete o najlepšieho športovca mesta Spišská Nová Ves za rok 2016 trocha prekvapujúco, no úplne zaslúžene „zdvíhal ruky nad hlavu“ rodák z Liptovského Hrádku, člen KK Iglow Spišská Nová Ves, Dominik Imrich. Chalan, ktorému učarovalo biele kimono, je už deväťnásobným Majstrom Slovenska a dvojnásobným medailistom z ME, a tak pomyselnú trofej získal určite plným právom. O jeho obľúbenom karate, ale i o všeličom inom, sa neváhal podeliť ani s čitateľmi Spišského Patriota.

Dominik, začneme z konca. Čo pre teba znamená ocenenie „Športovec roka mesta Sp. Nová Ves“?

V prvom rade obrovské prekvapenie, a to hovorím bez nejakej falošnej skromnosti, dokonca som to bral len tak, že sa treba zo slušnosti zúčastniť. Nemal som nič pripravené, o to viac som bol prekvapený, až som v tej chvíli nevedel tú radosť prejať. S odstupom času si to uvedomujem a viac si to vážim. Poďakovať chcem hlavne všetkým v klube, že som bol nominovaný a schvaľovacej komisii v SNV, že tak rozhodla. Je to pre mňa prvé spoločenské ocenenia, ale možno aj posledné. Či sa mi to páči alebo nie, už teraz niekto na sebe tvrdo pracuje, aby budúci rok bol najlepším. To je ale správne, a takto to má byť v športe, ale aj v živote. Ja robím to isté, snažím sa posúvať limity.

Bolo karate pre teba od začiatku športom číslo jeden?

Dá sa povedať, že áno. Začal som ho trénovať pod vedením môjho otca v Lipt. Hrádku. Vyrastal som v prostredí, kde sa to vnímalo ako súčasť spoložitia mojich rodičov, keďže aj mamka sa tomuto športu venovala rovnako ako otec. Športoval som rád, dokonca som sa 3 roky popri karate venoval biatlonu a v tom čase som na Slovensku obsadzoval popredné umiestnenia. V otcovom trénovaní som videl taktickejšiu prepracovanosť v príprave na súťaže, a to rozhodlo, že som sa naplno začal venovať len karate. Veľa športov Vás oberá o detstvo, vzdelanie a neskôr aj o mladosť, karate nie, a vôbec tým nemyslím, že by nebolo náročné na prípravu.

Čo ťa na tomto športe priťahuje najviac a aké sú tvoje vzory?

To napätie do poslednej sekundy, sú tam obrovské emócie. Je to ako v bežnom živote, ak si myslíte, že to máte akokoľvek premyslené a zrazu vás môže prekvapiť úplná maličkosť. Tam sa nepripravenosť neodpúšťa. Po každej súťaži sa analyzujú zápasy, rozoberajú videá, aspoň tak robím ja s otcom a trénerom roka p. Jaroslavom Javorským. Vzory boli do štrnástky, potom prišla už len konkurencia.

Čo je v karate najdôležitejšie, aby si z tatami odchádzal ako víťaz?

Mať natrénované, bez toho to nejde. Moment prekvapenia, priestorová orientácia, reagovať na

podnet, tých faktorov, čo ovplyvňujú športový výsledok, je veľmi veľa. Preto mám aj radšej kumite, čiže kontaktný súboj, je tam viac priestoru pre sebaaprezentovanie a kreativitu.

Venuješ sa karate profesionálne? Ako stíhaš spojiť štúdium s týmto športom?

Ja robím tento druh športu rád vrcholovo, keďže som bol zaradený pre rok 2017 do top tímu. Študujem, takže bolo na mne, ako to skombinujem a ono sa to dá, lebo aj v škole sa snažím byť prospiechovo s vyznamenaním.

Čo všetko chceš v karate dosiahnuť a čo si ochotný pre to obetovať?

Úprimne, ja nemám takto svoje smerovanie života nastavené. Pre mňa je na prvom mieste škola, vedomosti a všetko ostatné je radosť z pohybu. Ak sa niečomu venujem, tak pre potešenie a hrdosť. Nie je to šport, čo vám zmení život, a možno preto úpolové a silové športy dosahujú takú úspešnosť, lebo za tým nikto nemôže vidieť žiaden profit.

Dodržiavaš nejakú špeciálnu životosprávu?

Musím si kontrolovať váhu, takže dbám na to, čo zjem a kedy. To robia asi všetci, ale nič špeciálne.

Aký je tvoj najpríjemnejší i najhorší karatistický zážitok?

Tým pozitívnym „naj“ bolo asi vtedy, keď som skončil na 3. mieste na Majstrovstvách Slovenska ml. žiakov v Košiciach. Otec mi vtedy vrazil, že možno budú medaily aj zo Slovenska

a Európy. Vtedy som tomu neveril, už to mi stačilo, byť v prvej trojke na Slovensku. Najhoršie je, keď si myslím, že mám natrénované a na súťaži sa ukáže, že to tak nie je a trápim sa, aby som zachránil aspoň bodový náskok. Niekedy sa to podarí udržať, niekedy nie. Čo zostáva, je len čudný pocit po súťaži.

Čo si myslíš, prečo by mali mladí robiť tento šport?

Takto otázka nestojí. Je jedno, či to bude šport, kultúra, umenie, hlavne nech robia mimoškolskú aktivitu, obohacuje to osobnosť. Hlavne nech sa nevidia na mieste niekoho známeho, skôr nech sa dokážu tešiť z pohybu, ak si napokon akýkoľvek šport vyberú. Ak všetko do seba zapadne, prídu výsledky aj ocenenia. Nech si nepostavia otázku „prečo“, až potom „ako“? Japonci to majú naopak, „ako“ až potom „prečo“, a táto filozofia mi je bližšia.

Po prevzatí ocenení sa zvykne ďakovať. Nech sa páči, tvoja „ďakovačka“....

Ten zoznam je dlhý - otec, mama a aj 6-ročná sestra, ktorá toleruje, keď sa pripravujem na súťaže. Samozrejme, pán Javorský, ktorý ma už roky pripravuje na významné európske a svetové súťaže, a všetky mi koučuje, patrí sa, aby to bolo spomenuté. KK IGLow SNV, kde ma prijali a cítim sa príjemne, aj keď pochádzam z Liptovského Hrádku. Za každým športovcom, či športovým výkonom sú desiatky a stovky ľudí, ktorí zanechajú svoj podpis.